

ANTONI LÓPEZ, EDITOR
(Antiga casa I. López Bernagosi)

DONARÁ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SEMANA

CADA NÚMERO 5 CENTIMS PER TOT ESPANYA

NÚMEROS ATRASSATS: DOBLE PREU

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ: LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITG, NÚM. 20, BOTIGA
BARCELONA

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:
 Fòra de Barcelona, cada trimestre: ESPANYA, pessetes 1'50.—EXTRANGER, 2'50

EL PROCÉS FERRER AL PARLAMENT

El procés Maura

 N els moments en que escric aquest article tinc l'ànima suspesa d'un dubte: quan els lectors meus passen la vista per aquestes quartilles, la discussió del Congrés haurà fet que s'estruiïn be les respectives situacions dels combatents, y les meves consideracions previes seran inactuals y sobrerres... Hi ha instants en que l'història s'acelera, pren una rapidesa desacostumada; l'història de set dies pot esser una concentració molt més considerable de vida que l'història de set anys. Y el debat parlamentari del procés Ferrer es una d'aqueixes intenses coagulacions d'història.

En un altre article he intentat analitzar el procés Ferrer com a reflecte de la triple morbositat social d'Espanya: clericalisme, militarisme i burgesisme. Ara parlaré de la respectiva situació de cada agrupament polític davant la discussió parlamentària d'aqueix debat, y de lo que arrisca cada partit segons lo que resulti de la batalla. Parlaré de l'aspecte *joc*, en la qüestió Ferrer, com en altre lloc parlo de l'aspecte *síntoma*.

Hi ha, davant la qüestió, un bloc de dretes, qui comensa en l'integritisme i la Defensa Social y no pot saberse be ont acaba... jo recelo que fins entre'ls republicans mateixos hi hagi alguna fracció compromesa tàcita o inconscientment en aqueix bloc...

Les extremes dretes, les caracterisades singularment per la nota clerical, veuen en la qüestió una defensa propia. Pera ells (y així ho declarà en ple Parlament el seu diputat Senante), es indiferent que en Ferrer fos o no culpable dels fets de Juliol, perquè mereixia la mort per la sola enunciació de les doctrines que predicava. Els qui creuen que 'l pensament pot delinquir no poden reclamar contra l'execució d'un home d'idees segons ells culpables, punibles de mort. Els qui haurien volgut una Inquisició pera desferse d'en Ferrer difícilment poden preocuparse pel fet secundari de si va pendre part o no en actes de violència que segurament no li repugnaven. Els qui no distingeixen entre l'autor directe d'una violència revolucionaria y el qui ha sembrat l'idea per la qual pugnava la violència no poden sentir la transcendència jurídica de la causa Ferrer com a transgressió de les lleis actuals. Els qui protesten contra aquestes lleis actuals no poden protestar de que'ls governants o els tribunals les oblidin en els moments de prova.

Se dirà que també aqueixes dretes són revolucionaries a la seva manera, y també pre-

diquen la violència de la guerra civil, quan els convé; però la lògica no es patrimoni d'aquelles pobres gentes, plebeus de l'esperit...

Una de les grans equivocacions de l'Església haurà estat convertir en causa política, en interès de partit, la pròpia causa. A tal punt han arribat les coses, que ésser catòlic implica no ja un criteri tancadament conservador, hostil a tot evolucionisme, sinó un criteri reaccionari, una protesta contra tot el sistema de les llibertats polítiques. Els sermons són ja discursos de *meeting* polític. L'Església, gelosa del seu sentit de Mare, vol conservar sempre en l'estat de menor, en l'estat d'infant, el fidel, i protesta contra la seva emancipació, contra la seva majoria d'edat, contra la seva adquisició de personalitat i consciència. Voldria que fos eternament un *capitis minor*.

Pot dir-se que avui l'Església té una actitud paral·lela, en part, a la del protestantisme en el segle XVI. L'Església, tan ductil i adaptable a les modalitats socials, tan aduladora dels rics i dels poderosos, es radicalment inadaptable a l'avens polític, perquè l'avens polític afavoreix als desheretats. Per això avui protesta contra tota adaptació de l'Església an el lliberalisme, com els Luters i els Savonarolas protestaven contra l'adaptació de l'Església a la Renaixença clàssica.

Ara, la qüestió Ferrer divideix una vegada més els homes en dogmatics y racionals; en homes de fe y homes de criteri; en sectaris de l'argument d'autoritat y persones dominadores del seu propi pensament; en aprioristes y reflexius. Si ho mireu be, els qui defensen encara avui la justícia de l'execució d'en Ferrer parlen de la culpabilitat d'aquest home no com d'una cosa fonamentada en proves, en raó, en judici; sinó com a postulat, o com a axioma, cosa indemostrable, de fe, revelació immanent y divina. D'aquí l'exaltació religiosa y cega d'aqueix sectarisme. Repareu-ho: la millor defensa de l'innocència d'en Ferrer no està en l'eloqüent discurs del seu defensor; està en l'inanitat absoluta de les repetides y tendencioses acusacions; està en l'instrucció del jutge, en l'acusació fiscal, en els dictamins d'assessor y auditor; està en l'innoble campanya de la premsa dretista; està en aquesta angustiosa pregunta de: *¿No hi ha més que això?* *¿No hi ha més proves contra aqueix home?*, pregunta que un se fa després de llegits tots els carrecs. El govern, en el famós follet que va repartir per Europa sobre la qüestió Ferrer, omittia infantilment la defensa, talment com l'Església prohibeix la lectura dels llibres heterodoxes. En canvi nosaltres demanem que's llegeixin sobre tot les acusacions contra en Ferrer, pera convence's de la nul·litat de totes

elles, com demanem que's llegeixin sobre tot els llibres religiosos, pera més aviat perdre la fe.

Així com l'Església ha fet causa pròpia la política de les dretes, així la monarquia ha semblat fer causa pròpia la conducta d'un govern responsable: el d'en Maura. Equivocada gestió es aquesta, perquè atribueix, davant el poble, una part de responsabilitat a les institucions declarades irresponsables. S'estableix tàcitament una *solidaritat en la responsabilitat*. Sembla que s'ha volgut massa clarament rehabilitar el govern caigut y sostreure'l a la seva constitucional responsabilitat, a fi de tornar-se a servir d'ell lo més aviat possible, ja que ell era el qui millor servia els interessos del sistema vigent. La conducta de la premsa que's diu inspirada directament en les aures palatines així ho demostra...

D'aquet procés n'he dit el procés Maura. Segurament ho es: perquè, en el fons, lo que's debat no es altra cosa que la rehabilitació o l'inhabilitació perpetua d'aquell home responsable.—Però també, en un altre sentit, podriem dirne el procés del partit republicà: ja que, segons sia l'habilitat y la conducta dels nostres homes, resultarà la nostra rehabilitació com els únics verament dignes d'exercir el poder espanyol, o la tutela espanyola si el país no es digne de nosaltres; o be resultarà la nostra inhabilitació perpetua com a copartípecs de l'inferioritat general d'aquet país.

En quant al govern actual, es precis convenir en que la seva situació no pot ésser més delicada. Ell no pot declarar que, davant la qüestió Ferrer, hauria seguit una conducta igual a la del gabinet Maura, perquè aleshores la pregunta natural es aquesta: ¿Doncs per què vareu exigir la caiguda dels conservadors, declarant que no podien seguir en el poder ni una hora més?—Y no pot declarar tampoc que no s'ha solidari dels conservadors en la qüestió Ferrer, ja que aleshores, sense comptar que s'aliena les simpaties militars, deixa de cobrir la responsabilitat de les institucions y fa trontollar les bases del sistema. Perquè no cal oblidar que la crisi d'Octubre de 1909 no va ésser una crisi revolucionaria, qui renovés un sistema y eximis de tota antiga responsabilitat als nous governants; va ésser una continuació, va ésser un canvi de *secretaris*, conservantse les *vertebra suprema* del poder... Per això es un enigma tragic el que deu remoure avui els nívris del senyor Canalejas, veientse en possessió d'una autoritat rebuda d'un element que ara no pot justificar...

Dies de lluita. Nosaltres, més que parlar, tenim d'esperar que parlin els altres. El nostre paper es el més fàcil. Esperem la prova d'una sentència executada ja, y assistim a l'an-

guniosa recerca d'aquesta prova que molts pagarien a pes d'or... El teló s'alsa... L'escena es muda encara. Silenci imponent. Sobre les taules nues Clio va a sortir...

¿Què haurà passat, lectors, quan torni a parlarvos, dissabte qui ve, aquest amic vostre que aquí firma?

GABRIEL ALOMAR

DEL DEBAT SOBRE'L PROCÉS FERRER

L'ombra del fusellat

L'altre trust

No tenim cap simpatia, ben al contrari, per l'anomenat *trust* periodístic madrileny, format per *El Liberal*, el *Heraldo de Madrid* y *El Imparcial*. Però entenem que es una grossa errada dirigir totes les bateries contra aqueix *trust*, com fan alguns periodics y alguns polítics de per aquí.

Hi ha un altre *trust* periodístic madrileny més odiós encara que'l dirigint per en Miquel Moya. Aqueix altre *trust*, que si no forma una societat financiera, constitueix una societat de propagandes y campanyes, es el *trust* conservador y maurista, format per *A B C*, *El Mundo*, *La Epoca*, *La Correspondencia de España* y *El Universo*.

Aqueix altre *trast* ha actuat ja ben visiblement en diverses ocasions. La seva actuació ab motiu de l'actual debat parlamentari sobre'l procés Ferrer es manifesta. Se veu clar que té una consigna: la de presentar-lo com una victòria pera en Maura i en La Cierva.

Y també aqueix altre *trust* compta ab el concurs de certes agències telefòniques y telegràfiques, entre elles la d'en Mencheta y la de la premsa associada de Barcelona.

Es tot un vast plan de tergiversació o desfiguració de la veritat. Cal, doncs, posarse en guardia contra certes tendencioses informacions.

Lo que's preté

Tota la taleia d'aqueix altre *trust* es rehabilitar a Maura y a La Cierva, els dos grans culpables de la tragedia de 1909. Una sentencia popular y internacional els ha allunyat del poder. Y ara's preté que l'actual debat signifiqui, no la revisió del procés Ferrer, sinó la revisió del *procés* Maura-La Cierva.

Fora una gran vergonya, y ab ànima y cosal evitarla. En totes les nacions civilisades, quan uns polítics han comès un crim, si no se'ls aplica el codic, al menos se'ls inhabilita pera tornar al poder. A Espanya—trista Espanya!—això no succeeix. Els polítics dels desastres colonials segueixen governant. Els homes del procés de Montjuïc continuaren, com si res, fent política. No més falta que tornin al poder en Maura y en La Cierva, y que'l tonto presumit de l'Ossorio y Gallardo sigui novament nomenat governador civil de Barcelona!

El discurs d'en Soriano

A l'aixecarse a parlar, en la sessió del dil·luns, en Roderic Soriano, els periodistes de l'altre *trust* ja tenien amanits els comentaris: —Be! Això es populatxer! Mitja dotzena de frases grosses y dues dotzenes de xistos. Aqueix home no més parla pera la galeria. Total, res!

Però heus aquí que en Soriano—qui, segons les seves propies paraules, s'havia convertit en un Soriano diferent—adoptà de bon principi una tàctica ben distinta de la que s'esperava. Feu un discurs serè, fred, desapassionat, reflexiu, si be un xic deslligat. No feu riure, com altres vegades; però feu meditar. Davant de lo qual els de l'altre *trust* han exclamat, tots a la una:

—Psé! Això es aburrit! Aquest discurs es monòton y fluix. En Soriano ha tingut un gran fracàs!

Es una cosa difícil, certament, l'accontentar als enemics.

Per més que, sobre tot en casos com el present, més val descontentar-los.

El discurs d'en Melquíades Alvarez

No sempre l'hem alabat, nosaltres, an en Melquíades Alvarez, el qual no es, ni molt menys, sant de la nostra devoció. Però la nostra regla es tractar a cadascú segons els seus fets, y aquesta vegada hem de lloar altament a don Melquíades Alvarez.

La seva intervenció en el debat sobre'l pro-

cés Ferrer ha posat les coses en el seu veritable terreny. Sense eufemismes y sense violències, ha donat a cada cosa el seu veritable nom. Y ha afirmat que'l fusellament d'en Ferrer fou una injustícia. Ell ha dit la paraula que molts llavis no s'atrevien a pronunciar. En Melquíades Alvarez ha demostrat que es un home de coratge y de sinceritat y un lliberal ab vergonya.

De la seva formidable requisitoria n'han resultat diverses víctimes: el Codic de Justicia Militar, la llei de Jurisdiccions, en Maura y en La Cierva. Tot un règim legislatiu barbre ha resultat condemnat.

La premsa de l'altre *trust*, procurant dissimular la seva fonda contrarietat, ha exclamat: —Psé! Això es populatxer! Aquest home no més ha parlat pera la galeria!

Les frases fetes que pensaven aplicar an en Soriano les apliquen ara an en Melquíades Alvarez. Millor!

Els lerrouxistes

Pobres lerrouxistes! En aquest debat fan alhora rabia y llàstima... En aquestes hores de viril acusació contra els conservadors no volem desviar la punteria atacant als radicals. El seu procés y el dels conservadors no s'han de barrejar. Ha de venir l'un després de l'altre. Després dels victimaris, els delators y els covards.

Ja ens veurem les cares, doncs.

Resum

Les conclusions del present debat són clares. Aquí van:

1.ª En Ferrer era innocent del delictes de capdill de la rebel·lió pel qual se'l fusellà.

2.ª Donant per bones les sospitoses y defectuosíssimes declaracions de carrec, se l'hauria pogut acusar del delictes d'excitació a la rebel·lió, pel qual no se li podia imposar més que presó correccional y multa.

3.ª Els governants d'aleshores prepararen deliberadament y iniquament el fusellament d'en Ferrer.

4.ª Aquest morí fusellat pels seus antecedents y per creure's el un home perillosíssim. Es a dir, no se'l matà per la seva intervenció en la revolta de Juliol, sinó per lo que algú sospitava que havia fet abans y que podia fer després.

Es precis, doncs, una REVISIÓ.

EL FUSELLAMENT D'EN FERRER

JUTJAT PER LES DRETES FRANCESES

Pera que's vegi fins a quin punt va interessar a la consciència europea el cas objecte de l'actual debat al Congrés de Diputats, de com no eren sols els *sans-culottes* y els *apaches* y la escoria de l'societat els que censuraven l'imprevisió gubernamental dels *soi-disant* conservadors d'Espanya, consumada dos anys enrera en un desenfrenat de les forces reaccionaries, reproduïm, extret del número corresponent al 19 d'Octubre de 1909 del diari parisien *La Patrie*, *orgue de la defensa nacional*, (ben afi vostre, senyors Azorin y Salvador Canals!, ben poc sospitosos pera vosaltres, *Avi-Brusi* y cortisà *A B C*), un article de l'Enric Rochefort. Va publicar-lo *La Patrie* a primera columna, en la primera plana, y es sapigut com *Els camelots du Roi*, llegidors assiduus de l'*orgue de la defensa nacional* francesa, són una cosa semblant als nostres bons nois *jaumistes*, fàcils a la fanfarrina de redobladors, y... a la dispersió, quan s'insinua la deliciosa flaire de les castanyes. Qui sab si *La Veu de Catalunya* haurà d'agrair, per aquest cop, la notícia d'unes quartilles de LA CAMPANA DE GRACIA! No s'assemblen les idees d'en Rochefort a les que, d'actuar en públic lo que diuen en privat, deuen exposar els senyors Cambó y Prat de la Riba a propòsit de l'*Affaire Ferrer*?

Vet aquí l'article del conegut polemista francès:

LES CONSEQÜENCIES

Governar es preveure: però fusellar es preveure igualment. No s'ha esboirat encara l'execució del Mariscal Ney y aquesta d'en Ferrer amenaça pesar fortament sobre el govern espanyol. Està fóra de dubte que'l fundador de l'*Escola Moderna* era molt menys perillós viu que no pas mort. Un qüestió de govern no té'l dret d'obeir a rancúnies o a impulsions personals. La supressió d'un individu, es o no útil al país? Si li es profitós, està molt be realitzar-la. Si es susceptible de tornar més precaria una situació, hauria fet molt

be a l'abstenir-se'n. Es indubtable que si el senyor Maura, que governa, hagués tingut l'intuïció del ressò que devia tenir el fallo de la Cort marcial de Barcelona no hauria comès l'imprudència de sacrificar sa popularitat. Sovint certs actes queden excusats per fortes raons. Es precisament una de les tals la que aconsellava als governants espanyols deixar ab vida an en Ferrer.

Reclòs, encara que fos a perpetuïtat, en un d'aquets calabossos d'Espanya, de renom per llur insalubritat, l'empresonat no hauria trigat a extinguir-se, sense que aquesta fi, potser més cruel que l'altra, haves provocat un moviment com el que'l fusellament ha promogut. No s'hauria pogut mostrar-lo en l'ostentació dels periodics il·lustrats. No s'haurien pogut recullir y repetir les seves darreres paraules. Es sempre imprudent excitar la sensibilitat de les multituds, permetent així a una víctima política ser recordada per la posteritat. Maquiavel, de trobar-se entre'ls governants, els hauria, a bon segur, donat altres consells.

Ara precisa, a no ser que voluntariament se sia cego, sapiguer reconeixho: l'opinió europea s'ha apoderat de l'assumpte y no'l deixarà pas. Se protesta, avui, arreu, y la manifestació pacífica que s'ha celebrat ahir a París no es altra cosa que la reproducció més aviat atenuada, de les que's produeixen en la major part dels països. A Roma, a Pisa, a Milà, aont una revolta ha esclatat, a Bruseles y en innombrables ciutats, compresa Buenos Aires, els municipis donen el nom d'en Ferrer a llurs principals carrers, quan no voten, indubtablement equivocant-se, estatués al fusellat de Montjuïc. Que'ls franc-masons, y fins els jueus, aprofiten el fet pera imputarne les conseqüències als catòlics, no's pot negar. El ministeri Maura hauria hagut de pressentir-ho.

A l'Austria hi han vist més clar. Acaben d'indultar, ab un bon fi d'apaciguament, els condemnats d'Agram. Les qüestions de govern exigeixen un tacte que sembla faltar en el senyor Maura. El tacte consisteix precisament en això: sapiguer quan s'ha d'esser rigorós, o quan deu haver-se de perdonar. No's tracta pas aquí de pietat, si no de bon sentit. Es probable que'ls falsos calculs del senyor Maura vinguin a costar-li la cartera. Sort tindrà si ells no li donen altre disgust. No's juga impunement ab una tan gran part de l'opinió pública. Lo que'l polític ha cregut fer en bé, es contra d'ell que s'ha tornat. Li precisaria posseir, de no percebreho, una inversemblable dosis d'inconsciència.

HENRI ROCHEFORT

Una veu de fora

LGUNS bons amics, residents en poblets sense importància, m'afavoreixen sovint ab carinyoses cartes transmetentme les seves impressions polítiques y honorantme un xic massa al consultar la meua opinió sobre assumptes d'actualitat. Jo els la dono, potser algunes voltes equivocada, però sempre sincera y lleal.

Fa pocs dies va escriure'm un d'ells, bon hereu d'una casa de pagès de la Segarra, que té la mania de llegir y la mala costum de rebel·lar-se contra les malfetes del caciquisme. Això li porta ben sovint serios disgustos y el posa en el cas d'acudir algunes voltes a persones influents de la capital, pera que se li fassi justícia, ja sigui a la Diputació, ja a l'Administració d'Hisenda, ja en qualsevol altre organisme que hagi de resoldre les cent y una travetes que li posa el caciquet del seu poble.

En la carta a que'm refereixo hi havia el paràgraf següent: «Y ara, amic Jèspus, haig d'anar novament a Barcelona pera que no prosperi la nova punyalada que vol donar a la meua bossa, l'arcalde que patim, en venjansa de lo que vaig treballar contra el cacic en les passades eleccions. ¿A qui li sembla que'm dirigeixi? Jo tinc por que ab la feina que tenen de tirar-se els trastos pel cap no estaran per mi y además cap d'ells me tindrà com a correligionari perquè no m'avindrà a dir mal dels altres o no seré ben bé de la seva opinió perquè, vivint a fóra, no sabré capir ben be els motius que hagin de mantenir distanciat a la gent que, en el fons, pensen de la mateixa manera.»

Vaig contestar a n'aquet bon amic tranquil·litzantlo respecte a l'exit de l'assumpte que li interessava y assegurantli que podria dirigir-se a qualsevol, regionalista o republicà, que tothom el serviria ab interès, sobrantli la raó com li sobrava.

Respecte al deplorabilíssim espectacle que s'està donant actualment a Barcelona, no vaig saber qué contestarli: La *Lliga* ressucita als caciquistes, als immorals caciquistes, ab l'excusa d'una campanya a favor de la moralitat; a l'Esquerra, com si els exits ens canessin, ens il·luc de dedicar les energies a enrobustirnos, ens entretenim en enfondir diferències; com si no'ns bastessin les petites diferències d'avui ja renyim per lo que tindrem de fer demà, sense tenir en compte que moltes voltes són les circumstancies les que manen y no la nostra voluntat.

Al meu amic sols vaig atinar a dirli una cosa: que a la gent de Barcelona no se l'escolti; que estimi forsa a Catalunya y a la Llibertat y que tot allò que a la seva consciència li sembli un bé pera la causa d'aquets dos grans amors, ho fassi desentenentse per complet de

les opinions de Fulano y de Zutano per cimals y per eminències que siguin.

¡Quina llàstima que sempre entre l'ideal y el poble s'hi interposin les persones!

JEPH DE JESPU

Feta la llei...

La commedia è finita.

Dimars, en votació ordinària y sense el més petit entrebanc, va quedar definitivament aprovada pel Senat la famosa llei del servei militar obligatori.

Y ara ¿què?

Ara, res més.

El projecte, adornat ab l'aprovació dels senadors, anirà al Congrés, aont serà discutit... o aont se quedarà reposant, cedint galantment la plassa a altres assumptes de més interès. Potser allà fins se l'oblidi; però, suposant que en efecte se'l posi a discussió y se l'aprovi, les conseqüències de la reforma no aniran més enllà. Ja ho hem dit: la comedia està acabada.

Si, la comedia. Perquè comedia, y no altra cosa, es redactar una llei que no agrada ni satisfà a ningú; comedia portarla al Senat y discutir-la durant quinze dies; comedia aprovar-la y donar la qüestió per resolta, sabent que en la mateixa llei que'ls senadors acaben de votar hi ha una clàusula, introduïda a última hora, que diu:

«Aquesta llei no's posarà en vigor fins dos anys després de promulgada.»

Es lo que'ls senadors—adhuc els que, essent enemics del projecte, han votat que sí per disciplina—deuen haver pensat:

—En dos anys de plasso que tenim, ¡no'n succeiran poques de coses!

Y no s'equivocuen. ¡Vaia si'n succeiran!

Ab tota seguretat, ja desde ara sabem que succeiran aquestes:

Succeirà que l'actual ministre de la Guerra's quedarà sense cartera «abans que'l gall canti tres vegades».

Succeirà que'l ministre que'l substitueixi portarà a les Corts un altre projecte de servei obligatori.

Succeirà que'ls 150 quartels que pera implantarlo, sigui ab la llei que sigui, s'necessiten, no estaran fets ni comensats.

Y succeirà que'ls babaus que encara creuen en la sinceritat dels polítics quedaran una vegada més burlats, y no sabran lo que'ls passa quan qualsevol ciutadà ab sentit comú els digui:

—¿Ho veieu, ara, com beviu a gallet aquells dies en que tan entusiasmat estaveu ab l'aprovació del servei obligatori? Allò no era més que una farsa, ab la qual els seus autors en-

tretenien y enganyaven al poble, fentli veure que, homes serios y polítics conseqüents, complien la paraula, la santa paraula tantes vegades empenyada en discursos, manifestos, programes electorals y articles de periodíc.

O. MEGA

SOSPÈS, a causa de la pluja que tot el dia va caure, el miting que pera demanar al Govern la derogació de la llei de Jurisdiccions havia de celebrar-se a la plassa d'Armes del Park el passat diumenge, l'acte tindrà lloc demà, dia 2 d'Abril, a la mateixa plassa del Park, a dos quarts d'onze del matí.

A judicar per l'interès que'l miting ha despertat, interès ben demostrat ja el passat diumenge a pesar del mal temps que feia, la protesta dels liberals barcelonins contra la draconiana llei Moret y C.^a promet ser majestuosament formidable y digna del poble que la formula.

Dos missatges han sigut enviats desde l'extranger al Congrés espanyol ab ocasió de comensarse a discutir en aquet l'assumpte Ferrer: un que procedeix de Fransa y un altre d'Inglaterra.

El missatge francès, molt curt, apareix firmat per parlamentaris—diputats y senadors—y demana a les Corts la revisió del procés d'en Francisco Ferrer, «que tan profundament—diu—ha commogut la consciència dels pobles civilisats».

El d'Inglaterra va més enllà. En aquest, un bon número de membres del Parlament y d'intel·lectuals de diverses poblacions, donen ja per provada l'ignocència d'en Ferrer y voten a favor de la seva rehabilitació.

Fins al present no tenim notícia de que s'hagin enviat al Congrés, sobre el referit assumpte, altres missatges que aquests.

El conegut socialista català Fabra Ribas, en l'*Humanité*, de París, al final d'un valent article dedicat a la qüestió Ferrer:

«Prou y massa varen tenirne els revolucionaris de la setmana de Juliol d'haver sigut abandonats y traits pels quefes radicals, els qui, després d'haver denunciat an en Ferrer, viu, tenen encara la barra de buscar una revifalla de popularitat en la defensa d'en Ferrer, mort.»

Si en Fabra Ribas s'hi dediqués, seria un sastre de primera.

Coneix admirablement el panyo.

Y, ademés, senta molt be les costures.

Un altre poble que tanca la botiga.

Aquesta vegada's tracta de Beratón (provincia de Soria), els veïns del qual, sospitant que la Quaresma, en la que varen entrar fa ja la friolera de cinc anys, va a ser més llarga de lo que permet la naturalesa humana, estan fent els deguts preparatius pera anarse'n en corporació a l'Argentina o allà ont, treballant, puguin menjar y portar un tros de camisa.

Per cert que, abans d'adoptar resolució tan extrema, els pobres beratonins varen escriure al ministre de Foment, posantlo al corrent de la seva trista situació y suplicantli que's dignés auxiliari-los.

Però, han passat ja dos mesos llargs, y aquesta es l'hora que'ls veïns de Beratón no han rebut encara cap resposta.

¡Qui sab!... Potser varen enviar la carta sense certificar.

Y, anant ab franqueig ordinari, ¡es tan facil que una carta's perdi... sobre tot si en ella's demana alguna cosa als ministres!

Segons diu un diari, el senyor Sol y Ortega ha manifestat que no pensa intervenir en la discussió del procés Ferrer.

Ho creiem sense que'ns ho juri.

El senyor Sol y Ortega, ex-senador per Guadalupe y diputat per Málaga, guarda la seva eloqüència pera contar als polítics de Madrid el qüento del *separatismo catalán* y mantenir fóra d'aquí tots els equivocs que puguin perjudicarlos y feros mal veure.

No tindria res d'extrany que, si en lo de l'assumpte Ferrer calla, ho fes també obeint an aquet generós propòsit.

Si es cert que hi ha lerrouxistes de bona fe, cosa que nosaltres ens permetem dubtar, els recomanem la lectura del follet que ab el títol de «Yo acuso».—*El testamento de Ferrer*, acaba de publicar en Lluís Bertran, professor laic y gran amic del fundador de l'*«Escuela Moderna»*.

El llibret no es gros ni car—20 centims l'exemplar—però val tot lo del món per lo molt que il·lustra al lector y les inesperades notícies que li dona sobre'ls hereus d'en Ferrer y el sospitós abandono en que han deixat la seva obra donya Soledad Villafranca y altres personatges no menos coneguts.

El dil·luns d'aquesta setmana va veure's a l'Audiencia la causa seguida contra varios veïns de La Poble de Claramunt acusats d'haver

atentat contra l'arcalde caciquista d'aquell poble.

En vista de les declaracions dels testimonis el fiscal va modificar la qualificació del delictes, y d'ell haurà d'entendre el Jurat.

Tenim la persuasió de que'l veredictes serà d'indulpabilitat y per endavant ens en alegrem, enviant an aquells honrats veïns de La Pobla la nostra coral felicitació.

Entre les pluges d'aquets dies y el debat Ferrer hi ha qui tem que s'armi un mullader de mil dimonis.

Un dels que més ho temen deu esser, sens dubte, l'Ardid que al comensar el debat es fama que va exclamar: *¡Bo! Ja s'ha posat a ploure.*

Les primeres gotes les senyala una Joventut Radical de no sabem aont, que diu que demana la seva expulsió.

Si es cert, a l'Ardid se li acaba l'estar de llet.

Els conservadors estan, molt engallats per creure's nets de ses antigues culpes després d'haver passat pel *fordà* de la *Lliga*.

Els carlins ja no n'estan tant perquè ab el rossec ab la *Lliga* alguns dels seus correligionaris se'ls despinten.

Exemple: el senyor Argemí que ja s'ha donat de baixa del Circul Carlista.

ADVERTENCIA

L'excés d'original, tot ell d'actualitat, que hi havia pera'l present número ens obliga a retirar les moltes *Cartes de fora* que ja teniem compostes. Procurarem insertarles en el número vinent.

LA CINIA

¿Ho veus?... Sempre'l mateix! Hi ha dies rúfols, hi ha dies en que'l sol brilla esplendent, però de nostra cinia's vells catúfols no paren de rodar ni un sol moment.

A voltes, qualsevolga petitesa, que, abutada pels socis de l'empresa, a nosaltres ens sembla una montanya, pareix que'ns ve a donar la gran sorpresa y a transformar de cop la fas d'Espanya. Mes, passa aquella ratxa d'optimisme, com passa un vol de guatlles o una moda; se desfà l'embolisme que una fada perversa rient broda, y al tornar de la vida al realisme, ens veiem els catúfols y la roda girant, ab majestuosa indiferència, sobre'l pou sense fons de l'existència.

Un dia la donem per disputarnos respecte a si la casa ont 'nem a estarnos la pintarem de verd o de morat, y sobre si a la porta, per donarnos un signe que'ns unxi en cas de guerra, s'hi ha de posar una F o be una R, y al damunt de la lletra un gall daurat.

Un altre dia, ab còmica fatiera, fem una subscripció pera adquirir entre tots una bandera, mes de sobte pensem d'altra manera y trobem que val més comprar un pendó; fins que, dant y dant voltes a la cosa, tant pendó com bandera'ns van fent nosa, y per no agitar més els esperits ni imposar per la forsa cap criteri, arpleguem els gastos recullits...

y els gastem celebrant un gran tiberi. En certes ocasions, el nostre anhel es la vida riallera y dissipada, y ab la cara afaitada, sense pèl, passem al Paralel una bonica part de la jornada, mirantnos les *estrellas* y dient ximpleries a les *bellas*.

Devegades ens ve un extrany neguit y a tot'hora parlem de l'ensenyansa, y trobem que no s'ha d'anà a Madrid, y que'ls miralls més bons per l'esperit son els que's fan a Fransa.

D'aquí aquí, ab impaciencia boi frenètica, ens proposem d'un cop regenerarnos; d'aquí aquí, ens inclinem a l'aritmètica y la dem per comptarnos. Ara no volem més que ser gent pràctica, ara som idealistes, ara opinem que'l tot està en la tàctica, ara qu'es preferible... pendre vistes.

Y sempre lo mateix!... Els vell se moren, els joves s'envelleixen esperant, els que sufren, poren, y, encara que trobantlo detestable, els que tenen tabaco van fumant. Y en mitg d'aquet confús y inacabable sainei tragi-grotesc-comic-ballable, la cinia va rodant, rodant, rodant....

C. GUMÀ

Contra la llei de jurisdiccions

EMA se celebrarà a la Plassa d'Armes del Park, el miting pera obtenir la derogació de la llei de jurisdiccions.

Com tothom sab,—així també ho havíem anunciat nosaltres—el miting havia de tenir lloc el diumenge prop-passat. Però la Comissió organitzadora, que comptava, pera la celebració de l'acte, ab el benaplacit de l'autoritat gubernativa, no tenia l'aquiescència de les capes atmosfèriques, que, com si obeissin ordres dels interessats en mantenir l'actual estat de coses, van engegar sobre la ciutat una pluja menuda, fina, glassada, impropia de l'estació y traidora com la mateixa llei que's tracta d'abolir. Per aquest motiu quedà el miting aplassat pera demà, si l'administrador dels núvols, que per lo vist s'ha fet *jurisdiccionalista*, se dona compte de que la cosa urgeix de veres, que es més important de lo que a simple vista sembla, y de que, en aquest plet de la derogació de la llei de jurisdiccions, la raó està per enter del costat del poble.

Inutil dir que, com a la primera de les víctimes, s'associa LA CAMPANA a l'acte de demà, fent vots pera que'ls seus organitzadors no tardin en recullir el fruit que pel seu esforç els correspon. Es una vergonya que la llei de jurisdiccions subsisteixi; encara, després que pera abolirla, pera alcansar la seva derogació, com un sol home s'alsà un dia el poble de Catalunya en peu de guerra. Els ciutadans coratjosos que han concretat ara mateix aquest nou y formidable clam de protesta que en l'espai veiem dibuixarse, prenen, ab molt bon acord, fer arribar la seva veu més enllà d'ont els limits de la nostra regió alcancen, ab lo que ni cal dir que tot lo que en extensió la seva acció justiciera abarqui, ho guanyarà en intensitat.

A despit de lo que al promulgar-se's digué, la llei de jurisdiccions ha semblat sempre creada expressament pera anar contra els catalans. D'aquí que tantes vegades s'hagi donat el fenomen incompreensible de que, essent una mateixa la constitució que als espanyols ens regeix, de que'l Codig de justícia siga un y unic pera tothom, s'estimés, fora de casa, poc menos que com una gracia lo que era tingut a Catalunya com un pecat, y dels més grans; de que's considerés aquí com un delictes dels més grossos dir lo que en el reste de la nació era admès com moneda corrent.

Aquet constant *quid pro quo*, aquesta parcialitat manifesta a l'apreciar el delictes, ha fet els efectes de la llei més irritants encara pera els qui a Catalunya vivim. Això ha sigut causa de que tantes vegades com de derogarla s'ha parlat hagi sortit l'iniciativa de casa nostra. Ha passat molt temps sense que la protesta contra la llei de jurisdiccions trobés a fora el més petit eco. Ab tot sembla que, d'un quant temps cap aquí, les coses han cambiat, degut, potser, a que, deu fer uns mesos, ha fet sentir la llei els seus efectes entre alguns dels qui, lluny de Catalunya, incorren en el *delictes* de pensar.

Potser an això's deu el que'ls organismes promotors del miting de demà hagin somat a la seva causa algunes voluntats fins ara retretes, ab lo qual ni que dir té que perd la protesta el caracter restringit y particularista que altres cops havia tingut.

Per lo que res tindria d'extrany que arribés a ferse quelcom de positiu en cas de que'ls *obstáculos insuperables* que darrera la cortina's mouen no s'hi oposin, cosa aquesta que jutgem nosaltres en extrem inverosimil.

BAC DE RODA

la redacció de nostre confrare *El Diluvio* hi ha d'haver forçosament algun Bismarck. No sabem qui es, però, sigui qui sigui, cal confessar que en el ram de política internacional no hi ha qui li passi la mà per la cara.

¡Ab quina perspicacia, ab quin coneixement de la materia; ab quina mirada d'àliga; estudia y desembulla aquestes qüestions, inabordables quasi sempre pera la majoria dels mortals rasos!

L'altre dia, fentse eco de les dificultats que en els assumptes d'Africa semblen haver surgit entre'ls governs francès y espanyol, publicà l'home un article en el qual s'hi llegien aquestes lluminoses y espatarrants idees:

«La Francia actual en manera alguna es la de 1808.»

«Por parte de España tenemos que estar ojo avizor.»

«A España lo que nos interesa es paz y sosiego.»

«Diffícil es poder asegurar lo que el destino nos tiene deparado.»

«¿Qué se opone á que sean devueltos los aranceles de los artículos que se exporten á los puertos de Africa?»

«No hay que darle vueltas al asunto.»

¡Angela!... Es la pura veritat.

Mentres hi hagi per aquí articulistes que escriuin d'aquet modo y ab tanta formalitat parlin de *devolver aranceles*, *darle vueltas al asunto* serà completament inutil.

El senyor Azzati, perorant al Congrés:

«L'Historia un dia'm farà justícia.»

Suposant que l'Historia tingui l'humor d'ocuparse d'un home que, quan li toca entrar a la quinta, pera eludir el compliment d'aquet dever, amaga la seva verdadera nacionalitat, es qüestió de preguntarli al senyor Azzati:

Aquesta Historia que li farà justícia ¿quina serà?

¿L'Historia d'Espanya o l'Historia d'Italia?

Copiem d'*El Diluvio*:

«Nosotros opinamos que la izquierda catalana no debe ni puede coligarse con las derechas: en cambio, debe buscarse la manera de que el lerrouxismo no tenga mayoría en el futuro Ayuntamiento.»

Debe buscarse la manera... Perfectament. Però ¿per què *El Diluvio*, que tant sab, no comensa per buscarla ell?

¿Es que, com de costum, després d'haver aconsellat fer una cosa, espera que siguin els altres els que la fassin?

Veig que'l *Círculo Republicano* de Bilbao s'ha fet lerrouxista.

Però veig, també, que de resultes del cambi de camisa s'han donat de baixa de dit centre *nada menos* que 600 socis.

600 socis!

Què deu haver quedat, adicte an en Lerroux?

Les parets?

A Sant Petersburg hi ha hagut un gran escandol.

Dotze oficials de l'exèrcit en maniobres varen ser sorpresos ab altres tantes cocottes fent un gran xeflis dintre d'una iglesia.

Lo que devia dir el rector, a l'enterarse'n:

—Heretges!... Un xeflis davant de l'altar major!... Nosaltres, al menos, tenim la prudencia d'anarlos a fer a la sagristia.

Diumenge passat els senyors Junyent, Trias y Roma, acompanyats d'uns quants carlinassos com ells, varen anar a Sèva.

L'any passat ja van anarhi y l'any que ve també hi tornaran.

Què hi farem?... Es allò que's diu...

Tothom té una *Sèva* o altra.

Don Lerroux, al saber que les Joventuts Radicals volien expulsar de la colla a l'Ardid, a qui acusen de ser un dels principals delators d'en Ferrer, ha sortit a la defensa del *veterano*.

En aquesta defensa—que es un úkase dels més imperialistes—ve a dir, poc més o menos, en Lerroux:

«La prova de l'ignocència de l'Ardid es que jo, en el seu lloc, hauria obrat del mateix modo.»

Ja, ja...

De pitjors n'han fet l'un y l'altre!

Llegim:

«Persones de gran significació catalanista han parlat ab els senyors Rusiñol, Doctor Julià y Laporta de la conveniència de restablir l'harmonia entre'ls autonomistes de tots els colors.»

Es inutil, cavallers.

La pobra difunta no alsarà la llosa del seu sepulcre.

Si's trobés momificada com en Llatzer, encara creuriem en el miracle...

Però, deixeu-se de tanta putrefacció y tanta descomposició!

Un empresari de Florencia, al veure que li anaven malament els negocis, s'ha decidit a fer beneir el teatre; y sembla que, d'ensà de la cerimonia, la taquilla marxa molt millor.

Davant d'aquesta noticia, en Canalejas ¿encara pensarà en espiyàrseles ab el Vaticà?

No, home; fassi com l'empresari italià. Beneeixi l'establiment, si no vol plegar abans d'acabarse la temporada.

Geni, figura... y arrogancia!

El President del Centre Monarquic Conservador ha enviat al Congrés un telegrama dient que està disposat a compartir totes les responsabilitats que's derivin del fusellament d'en Ferrer.

Qui l'hi demana, an aquest bon senyor? Ai, Boladeres!... No crec en la teva valentia. Te dius *Guillem*..., y el «guillar» no ha sigut mai de temeraris.

XARADES

I

El dos-dos de la dos-prima està de tot an el moll, y si's guanya be la vida es que don tres-hu a tothom.

JULIA SALVI Y RAMIRO (a) 3

II

Llegia un total en Joan poc dos-tres y molt distret, y en Hu-dos, que es un ximplet, s'ho va pendre gemegant.

JULIA SALVI Y RAMIRO (a) 3

ANAGRAMA

La Total té ara un xicot que diu que n'està molt tot.

A. B. (a) LO RECTOR DE VALLFOGONA

TARGETA

LL. TOVAR MALÉ

Ab aquestes lletres, degudament combinades, formar el titol d'una comedia catalana en quatre actes.

MIQUEL SERRATS CAMPS

Cavallers: J. R.: Agraintli molt l'envio del seu article, donat l'estat actual de la qüestió no creiem oportú publicarlo.—J. M. C.: Lo mateix que a l'anterior col·laborador diem a vostè.—E. P. Un Barber: Deu no l'ha cridat pera escriure faules. Llegeixi a Isop, a Samaniego y a Tolstoi.—J. A. B.: Avui es impossible servirlos, per varies raons.—Esparraguerenc: La quarteta més ben feta es aquesta, y fixishi be:

Per què tanta confusió?
Per què tantes teories?
Deixeu-se, homes, de cabories;
concretseu a la raó.

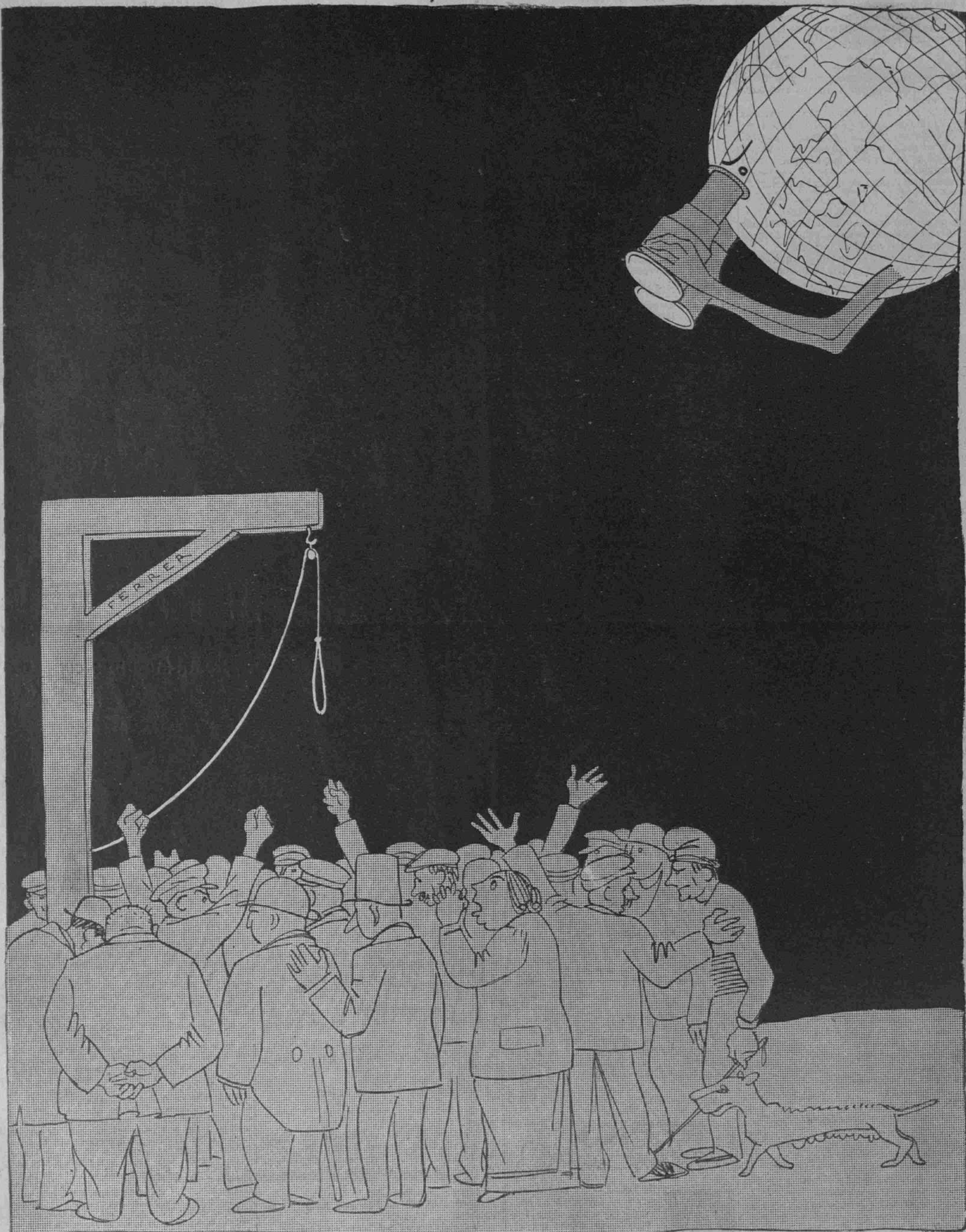
Es que, vostè, de les cabories ne diu *cabories* o de les teories ne diu *teories*?... Pum!... A terra!... —Eudald Sala: No es que siguin mal compostes; es que d'aquestes solucions ja se n'ha abusat massa.

Ab això, si no fa gala
d'un xic més de novel·la,
li haig de dir ab sinceritat,
no farem res, senyor Sala.

R. y G.: Li prego una mica més de concisió en les correspondències pera insertar.—Martí Carril·la: *Cómo nó?*—que deia en Rusiñol al tornar del Plata. Gracies y xoqueula. Ja ho veieu, els del Nort, eh? quina competència us fan?...—G. E.: No pot ser, per manca d'espai o per llargaria de la carta, trii.—Joan Pastanaga: Hi posarem el coll, però no li asseguro.—Joan Tirbosa: Al *Patufet*, aquesta falla infantil.—Joan Mestres M.: Què vol que li digui? Això d'introduir el seu cor a dintre'l pit de la seva aimia m'ha semblat una figura molt relliscosa, molt *sicalpitica*... Les endevinalles no'm van del tot malament.—Ramon Valls: Quasi totes van be. Y si vostè se n'alegra, jo igualment.—P. M.: L'interès d'un corresponçal y el d'una localitat són molt estimables, però mai podem anteposarnos a l'interès general. Vostè procuri condensar els seus escrits en poques línies y molt serà que no'l poguem complaure de tant en tant.—J. S.: El final de la carta resulta un jero·glific. Lo que no's pugui dir, no ho digui, y lo que digui, díguiho més clar.—J. E.: No's perdrà per la voluntat.—N. N.: La gazetilla va fer tard pera'l número anterior. Pera aquet d'avui resultaria extemporània.—I. C.: Massa llarga. Fets, fets; consideracions y comentaris, al marge.—F. P. (a) Palafrugellenc: Té escàs interès.—El Corresponçal: No fem mai cabal de les cartes sense firma.—J. R. (Castelló d'Ampuries): Ont es el fet?... Ont es la transcendència?...

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Seguint el curs de la qüestió Ferrer

EL MÓN:—Veiàm, vejàm si tornaran a penjarhi el mateix... o si n'hi penjaran un altre...